

El dit i la lluna

DAVID MURILLO BONVEHÍ / Professor d'Esade

AVUI, 29 d'octubre del 2009

La darrera operació del jutge Garzón a Catalunya rep el nom de la sud-africana Pretòria. Un país amb un president imputat i finalment absolt de múltiples càrrecs de corrupció i que va posar en marxa una línia telefònica per combatre la corrupció que comunica permanentment. Més enllà del paral·lelisme, el cert és que la corrupció és un fenomen tan conegut com recurrent. Del secret de sumari, sobresurten ja conceptes presumptament clau: corrupció urbanística, requalificació de sòl, paradís fiscal o blanqueig de diners. Amb idèntics conceptes podríem refer fil per randa 18 sumaris similars. Fins aquí el dit, ara mirem la lluna.

D'aquest presumpte cas de corrupció apareixen tres vèrtex. El primer, el més emocional, fa referència al perfil moral dels autors. Una llavor que fructifica quan la permissivitat social, la indulgència pública i la manca de controls institucionals ho permeten. Des d'una perspectiva sociològica, la cobdícia d'uns càrrecs electes només és una branca particular d'una cobdícia ambiental més estesa i socialitzada. En el paquet hi van regals a càrrecs públics o comissions amagades (el famós 3%). En un context judicial que aixeca la llebre però retarda la resolució dels casos anys i anys, el resultat és una bomba de legitimitat institucional.

Un segon vèrtex és el que es deriva de la fal·libilitat de la llei. Recordem el context en el qual va sortir la llei de contractes públics de 1995. En ple escàndol Roldán, es va redactar un text tan estricte que a la pràctica tractava els funcionaris de potencials corruptes. El resultat: una llei

inaplicable i que el gruix de les administracions s'han saltat impunement. Per al cas en qüestió, les lleis que no han funcionat són la de finançament dels ens locals, la de finançament de partits i, per damunt de totes, la d'ús del sòl. Una llei que permet alinear de manera impecable els poderosos, persistents i insadollables interessos de l'especulació immobiliària amb la necessitat de recursos públics.

El darrer vèrtex prové d'analitzar la corrupció com un fenomen estretament vinculat a la disbauxa constructiva dels darrers anys. Un sector que genera poc valor afegit, hipoteca el nostre territori, genera bombolles com la que ens ocupa i que obté la primera posició en l'*Informe de transparència internacional* pel seu potencial corruptor. Un sector, ja posats, on uns quants mantenen artificialment alt el preu d'un bé de primera necessitat en perjudici d'una immensa majoria.

En tots tres vèrtexs les institucions han d'actuar-hi. Imposant requisits de transparència en els patrimonis dels càrrecs electes. Promovent i aplicant codis ètics dins els partits. Dotant de celeritat la justícia en casos de corrupció. Modificant les normes que no han funcionat. I, sobretot, donant un tomb radical al model de creixement que ens ha dut on som. La preocupació social no hauria de venir tant de l'aparició d'aquests casos com de la falta de respostes. L'error: mirar el dit i no la lluna. Atendre al fenomen i no pas els mecanismes inherents al cas.